16 సంస్కారాలు సంస్కారాలు

హిందువులు జీవితంలోని ప్రతి అంశం పవిత్రమైనదని నమ్ముతారు. అందుకే గర్భం దాల్చినప్పటి నుండి దహన సంస్కారాల వరకు ప్రతి ముఖ్యమైన దశ జీవితం దేవుడిచ్చిన బహుమతి అని గుర్తుచేస్తుంది, ఇది అతని కోరికల ప్రకారం గౌరవించబడాలి మరియు జీవించాలి. ఇది 16 సంస్కారాల ప్రాముఖ్యతను వివరించే మొదటి విడత.

శాశ్వతత్వం నుండి మనిషి తన స్వీయ మెరుగుదల కోసం ప్రయత్నించాడు. మానవజాతికి మాత్రమే ప్రత్యేకమైన ఈ రియలైజేషన్ అతని శారీరక, మానసిక మరియు ఆధ్యాత్మిక శ్రేయస్సు గురించి లోతుగా ఆలోచించేలా చేసింది. ఈ దిశగా, వేద దర్శకులు సంస్కారాలు అని పిలువబడే ఆచారాల సమితిని సూచించారు. (గుజరాతీలో సంస్కారాలు అని ఉచ్చరించబడినప్పటికీ, మేము అసలు సంస్కృత రూపాన్ని ఉపయోగిస్తాము.)

సంస్కారానికి సమీప ఆంగ్ల పదం మతకర్మ, ఇది 'ఆచారం' అనే పదబంధానికి సంబంధించినది. ఆక్స్‌ఫర్డ్ ఇంగ్లీష్ డిక్షనరీలో, మతకర్మ అనేది "మతపరమైన వేడుక లేదా అంతర్గత లేదా ఆధ్యాత్మిక దయ యొక్క బాహ్య మరియు కనిపించే సంకేతంగా పరిగణించబడుతుంది." రఘువంశ, కుమారసంభవ, అభిజ్ఞాన్-శకుంతల్, హితోపదేశ మరియు మను స్మృతి వంటి సంస్కృత సాహిత్య గ్రంథాలలో, సంస్కారాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ఉపయోగిస్తారు: విద్య, సాగు, శిక్షణ, శుద్ధీకరణ, పరిపూర్ణత, వ్యాకరణ స్వచ్ఛత, పాలిషింగ్, అలంకరణ, అలంకరణ, శుద్ధీకరణ ఆచారం, పవిత్రమైన ఆచారం, పవిత్రత, పవిత్రీకరణ, గత చర్యల ప్రభావం (కర్మలు), కర్మల యోగ్యత, మొదలైనవి

. సంస్కారా యొక్క సాధారణ నిర్వచనం, దాదాపు పైన పేర్కొన్న అన్నింటినీ కలిగి ఉంటుంది "ఏదైనా దాని అవాంఛనీయ లక్షణాలను తొలగించేటప్పుడు మెరుగుపరచడం."

సంస్కారాల ప్రయోజనం

(1) **సాంస్కృతికం.** సంస్కారాలకు సంబంధించిన అనేక రకాల ఆచారాలు మరియు ఆచారాలు వ్యక్తిత్వం ఏర్పడటానికి మరియు అభివృద్ధి చెందడానికి సహాయపడతాయి. పరాశర్ స్మృతిలో, "ఒక చిత్రాన్ని వివిధ రంగులతో పెయింట్ చేసినట్లుగా, ఒక వ్యక్తి యొక్క పాత్ర వివిధ సంస్కారాలు చేయడం ద్వారా ఏర్పడుతుంది" అని చెప్పబడింది. అందువల్ల, హిందూ saషులు వ్యక్తుల యొక్క స్వభావాన్ని తెలివిగా మార్గనిర్దేశం చేయడం మరియు మలచడం యొక్క అవసరాన్ని గ్రహించారు, బదులుగా వారిని అస్తవ్యస్తంగా ఎదగడానికి బదులుగా.

(2) **ఆధ్యాత్మిక**. దర్శకుల ప్రకారం, సంస్కారాలు జీవితానికి అధిక పవిత్రతను ఇస్తాయి. భౌతిక శరీరంతో సంబంధం ఉన్న మలినాలను సంస్కారాలు చేయడం ద్వారా నిర్మూలించబడతాయి. శరీరమంతా పవిత్రం చేయబడి ఆత్మకు తగిన నివాస స్థలంగా తయారు చేయబడింది. అత్రి స్మృతి ప్రకారం మనిషి శూద్రుడుగా జన్మించాడు; ఉపనయన సంస్కారం చేయడం ద్వారా అతను ద్విజ అవుతాడు (రెండుసార్లు జన్మించాడు); వేద సిద్ధాంతాన్ని పొందడం ద్వారా అతను విప్ర (ప్రేరణ పొందిన కవి) అవుతాడు; మరియు బ్రహ్మను (దేవుడు) గ్రహించడం ద్వారా అతను బ్రాహ్మణుడు అవుతాడు. సంస్కారాలు ఒక ఆధ్యాత్మిక ప్రయత్నం (సాధన) - అంతర్గత ఆధ్యాత్మిక సవరణ కోసం బాహ్య క్రమశిక్షణ. అందువలన, హిందువు యొక్క జీవితమంతా ఒక గొప్ప మతకర్మ.

ఈశా ఉపనిషత్ సంస్కారాల యొక్క చివరి లక్ష్యం, ఆచారాలు మరియు ఆచారాలను పాటించడం ద్వారా "సంసారం యొక్క బంధాన్ని అధిగమించడం మరియు మరణ సముద్రాన్ని దాటడం" అని వెల్లడించింది. జనన మరణాల చక్రం దాటిన తర్వాత, ఆత్మ పరమాత్మ - భగవంతుడు పురుషోత్తముని పొందుతాడని మనం దీనికి జోడించవచ్చు.

వివిధ గ్రంథాలచే సూచించబడిన సంస్కారాల సంఖ్య మారుతూ ఉన్నప్పటికీ, మేము పండితుల మధ్య ఏకాభిప్రాయంగా ఉన్న:

పూర్వ జన్మ

పదహారును పరిగణించాలిసంస్కరాలు (1) గర్భదాన్ (భావన)
(2) పుంసవన (పురుష సమస్యను అభివృద్ధి చేయడం)
(3) సిమంటోనాయన (జుట్టు) -పార్టింగ్)

బాల్య సంస్కారాలు

(4) జాతకర్మ (జన్మ ఆచారాలు)
(5) నామకరణ (పేరు)
పెట్టడం(6) నిష్కమ (మొదటి విహారయాత్ర)
(7) అన్నప్రాశన (మొదటి దాణా)
(8) చూకర్మ (లేదా చౌల్))
(9) కర్ణవేద్ (చెవి కమ్మలు గుచ్చుకోవడం)

విద్యా సంస్కారాలు

(10) విద్యారంభం (అక్షరం నేర్చుకోవడం)
(11) ఉపనయన (పవిత్ర దారం దీక్ష)
(12) వేదరంభ (వేద అధ్యయనం ప్రారంభం)
(13) కేశంత్ (గోదాన్))
(14) సమవర్తన్ (విద్యార్థి ముగింపు)

వివాహ సంస్కారం

(15) వివాహ (వివాహ వేడుక)

మరణ

సంస్కారం (16) అంత్యేష్టి (మరణ ఆచారాలు).

పూర్వ జన్మ సంస్కారాలు

(1) గర్భదాస్ (భావన)

'గర్భ' అంటే గర్భం. 'డాన్' అంటే దానం. ఇందులో పురుషుడు తన విత్తనాన్ని స్త్రీలో ఉంచుతాడు. గృహ్యాసూత్రాలు మరియు స్మృతిలు ఆరోగ్యకరమైన మరియు తెలివైన సంతానాన్ని నిర్ధారించడానికి దీని కోసం ప్రత్యేక పరిస్థితులు మరియు ఆచారాలను సూచిస్తున్నాయి. పూర్వీకులకు అప్పులు తీర్చడానికి పిల్లల పెంపకం అవసరమని భావించబడింది. సంతానం కలగడానికి మరొక కారణం తైత్తిరీయ ఉపనిషత్తులో ఇవ్వబడింది. విద్యార్థి తన వేద అధ్యయనాలను ముగించినప్పుడు, అతను తన గురువు నుండి బయలుదేరడానికి అనుమతి కోరుతాడు (సంస్కార 14 చూడండి). గురువు అతన్ని జీవితాంతం ప్రోత్సహించాల్సిన కొన్ని సలహాలతో ఆశీర్వదిస్తాడు. ఆదేశాలలో ఒకటి:
"ప్రజాతంతు మా వ్యవచ్ఛేత్సీహి ..."
(శిక్షావల్లి, అనువాక 11.11)ఒకరి వంశాన్ని పుట్టడం
"రద్దు చేయవద్దు - దానిని కొనసాగించండి (పిల్లలుద్వారా)."

(2) పుంసవన (మగ సమస్యను)

పుట్టించడంపుంసవన మరియు సిమంటోనాయన (మూడవ సంస్కారం) స్త్రీ యొక్క మొదటి సంచికలో మాత్రమే ప్రదర్శించబడతాయి. చంద్రుడు మగ రాశిలో, ముఖ్యంగా తిష్య-నక్షత్రంలో ఉన్నప్పుడు గర్భం దాల్చిన మూడవ లేదా నాల్గవ నెలలో పుంస్వన నిర్వహిస్తారు. ఇది మగ బిడ్డకు ప్రతీక. అందువల్ల పుంసవన అనే పదానికి అక్షరాలా 'పురుష సంతానం' అని అర్థం. ఆయుర్వేదం యొక్క ప్రాచీన hiషి అయిన సుశ్రుత్ తన సుశ్రుత సంహితలో ఈ విధానాన్ని వివరించాడు: "ఈ మూలికలలో ఏవైనా మూలికలతో పాలు పోసి - సులక్మణ, బటాసుర్గ, సహదేవి మరియు విశ్వదేవుడు - ఒకరు కుడి ముక్కులో మూడు లేదా నాలుగు చుక్కల రసం వేయాలి. గర్భిణీ స్త్రీ. ఆమె రసాన్ని ఉమ్మివేయకూడదు. "

(3) సిమంటోనాయన (వెంట్రుకలు విడిపోవడం)

గుజరాతీలో దీనిని ఖోడో భరవో అంటారు. ఇందులో, భర్త భార్య వెంట్రుకలను విడదీస్తాడు. ఈ సంస్కారం యొక్క మతపరమైన ప్రాముఖ్యత తల్లికి శ్రేయస్సు మరియు పుట్టబోయే బిడ్డకు సుదీర్ఘ జీవితాన్ని అందించడం. ఇది చెడు ప్రభావాన్ని కూడా నివారిస్తుంది. శారీరక ప్రాముఖ్యత ఆసక్తికరమైనది మరియు అధునాతనమైనది. గర్భధారణ ఐదవ నెలలో ఫోటస్ మనస్సు ఏర్పడిందని సుశ్రుత్ (షరీర్‌స్తాన్, Ch.33) నమ్మాడు. అందువల్ల తల్లి ఆరోగ్యవంతమైన బిడ్డను ప్రసవించడానికి అత్యంత జాగ్రత్త తీసుకోవాలి. వివరాలను నిర్దేశిస్తూ, అన్ని రకాల శ్రమలను నివారించడానికి సుశ్రుత్ గర్భిణీ తల్లికి ఆజ్ఞాపించాడు: పగటిపూట నిద్రపోకుండా మరియు రాత్రి నిద్రలేకుండా ఉండండి, అలాగే భయం, ప్రక్షాళన, ఫ్లెబోటోమీ (సిరలు కోయడం ద్వారా రక్తం వదలడం) మరియు సహజ విసర్జనలను వాయిదా వేయడం. (శరీరస్థాన్ Ch.21).

పిండం యొక్క శారీరక ఆరోగ్యాన్ని ప్రభావితం చేసే సంస్కారాలతో పాటు, ప్రాచీన గ్రంథాలు దానిపై ముద్రించిన సంస్కారాలను నేర్చుకున్న ఉదాహరణలను కలిగి ఉన్నాయి. మహాభారతం నుండి, అర్జునుడి కుమారుడు అభిమన్యుడు తన తల్లి, సుభద్ర గర్భంలో ఉన్నప్పుడు యుద్ధ వ్యూహ రహస్యాలు నేర్చుకున్నాడని మనకు తెలుసు. శ్రీమద్ భగవతం యొక్క బాల భక్తుడు ప్రహ్లాదుడు తన తల్లి, కయాధుని గర్భంలో ఉన్నప్పుడు నారాయణుని మహిమ గురించి తెలుసుకున్నాడు. పిండం బాహ్య ప్రపంచం నుండి మంచి ఆధ్యాత్మిక సంస్కారాలను గ్రహించినట్లే, వ్యతిరేకం కూడా నిజం. ఇది తల్లి యొక్క కొన్ని అవాంఛనీయ అలవాట్ల ద్వారా ఖచ్చితంగా ప్రభావితమవుతుంది. ధూమపానం, మద్యం, కొన్ని మందులు మరియు మందులు పిండంపై హానికరమైన ప్రభావాన్ని చూపుతాయని ఈ రోజు మనకు తెలుసు. వరాహ స్మృతి గర్భధారణ సమయంలో మాంసం తినడం నిషేధించింది. అందువల్ల, తన గర్భవతి అయిన భార్య యొక్క శారీరక, మానసిక మరియు ఆధ్యాత్మిక ఆరోగ్యాన్ని కాపాడటానికి స్మృతి భర్తకు సాధ్యమైన అన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకోవాలని ఆదేశించింది. కళావిధానం అతడిని విదేశాలకు లేదా యుద్ధానికి, కొత్త ఇల్లు నిర్మించడానికి మరియు సముద్రంలో స్నానం చేయకుండా నిషేధించింది.

బాల్య సంస్కారాలు

(4) జాతకర్మ (జన్మ ఆచారాలు)

ఈ ఆచారాలు పిల్లల పుట్టుకలో జరుగుతాయి. కొత్తగా జన్మించిన వారిపై చంద్రుడి ప్రత్యేక ప్రభావం ఉంటుందని నమ్ముతారు. అదనంగా, గ్రహాల రాశి - నక్షత్రాలు - శుభం యొక్క స్థాయిని కూడా నిర్ణయిస్తాయి. అశుభమైన అమరిక సమయంలో పుట్టుక సంభవించినట్లయితే, బిడ్డపై వాటి హానికరమైన ప్రభావాలను పారద్రోలడానికి జాతకర్మలు నిర్వహిస్తారు. తండ్రి ఆశీర్వాదం కోసం బ్రాహ్మణిష్ఠ సత్పురుషుడిని కూడా అభ్యర్థిస్తారు.

(5) నామకరణం (పేరు పెట్టడం)

పుట్టినప్పుడు రాశుల అమరిక ఆధారంగా, కుల సంప్రదాయం ద్వారా నిర్ణయించిన రోజున బిడ్డకు పేరు పెట్టారు.

హిందూ ధర్మంలో, ఆ బిడ్డ ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న పవిత్ర విలువలను నిరంతరం గుర్తుచేసేలా, అవతార్, దేవత, పవిత్ర స్థలం లేదా నది, సెయింట్ మొదలైన వారి పేరును తరచుగా పెట్టారు.

(6) నిష్క్రమ (మొదటి విహారయాత్ర)దర్శనానికి

మూడవ నెలలో బిడ్డ అగ్ని (అగ్ని) మరియు చంద్ర (చంద్రుడు)అనుమతించబడుతుంది.
నాల్గవ నెలలో, అతడిని మొదటిసారి ఇంటి నుండి బయటకు తీసుకువెళతారు, తండ్రి లేదా తల్లి మామ, భగవంతుని దర్శనం కోసం మందిరానికి తీసుకువెళ్లారు.

(7) అన్నప్రాశనం (మొదటి దాణా)అందించడం

బిడ్డకు ఘనమైన ఆహారాన్నితదుపరి ముఖ్యమైన సంస్కారం. ఒక కొడుకు కోసం ఇది కూడా నెలల్లో జరుగుతుంది - 6, 8, 10 లేదా 12 నెలలు. ఒక కుమార్తె కోసం ఇది బేసి నెలల్లో జరుగుతుంది - 5 వ, 7 వ లేదా 9 వ నెలలు. అందించే ఆహారం నెయ్యితో వండిన అన్నం. తేనెను దీనితో కలపాలని కొన్ని సూత్రాలు సూచిస్తున్నాయి.

ఈ సంస్కారాన్ని సమర్థించడం ద్వారా, తెలివైన gesషులు రెండు ముఖ్యమైన అంశాలను సాధించారు. ముందుగా, బిడ్డను సరైన సమయంలో తల్లి నుండి దూరం చేస్తారు. రెండవది, తల్లి పాలివ్వడాన్ని ఆపివేయమని తల్లిని హెచ్చరిస్తుంది. ఎందుకంటే, తెలియని తల్లి, చాలా మంది ప్రేమతో, తనకు లేదా బిడ్డకు పెద్దగా మేలు చేయడం లేదని గ్రహించకుండా, బిడ్డకు తల్లిపాలు ఇవ్వడం కొనసాగిస్తున్నారు.

(8) చుడకర్మ (చౌల్) (తల షేవింగ్)

ఈ సంస్కారాన్ని 1, 2, 3 లేదా 5 వ సంవత్సరంలో (కొడుకు యొక్క) తల గుండు చేయడం లేదా అతడిని జనోయి (ఉపనయనం) తో ప్రారంభించడం జరుగుతుంది. సుశ్రుత్ ప్రకారం, దీని యొక్క ప్రాముఖ్యత, గోరు కటింగ్‌తో పాటు, ఆనందం, తేలిక, శ్రేయస్సు, ధైర్యం మరియు ఆనందాన్ని ఇవ్వడం (చికిస్తాన్. Ch. 24-72). చరక్ కూడా ఇదే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేశాడు.

దీర్ఘాయువు కోసం తల పైభాగంలో ఒక టఫ్ట్ వెంట్రుకలు (శిఖ, చోట్లీ) ఉంచబడతాయి. సుశ్రుత్ దాని ప్రాముఖ్యతను ఎత్తి చూపాడు, "తల లోపల, పైభాగం దగ్గర, శిరా (ధమని) మరియు సంధి (క్లిష్టమైన సంధి) యొక్క ఉమ్మడి. . ఈ భాగానికి ఏదైనా గాయం ఆకస్మిక మరణానికి కారణమవుతుంది "(షరీర్స్తాన్ Ch. VI, 83). కాలక్రమంలో, శిఖరాన్ని హిందూ ధర్మానికి చిహ్నంగా భావించారు మరియు దానిని తొలగించడం తీవ్రమైన పాపం (లఘు హరిత IV) గా పరిగణించబడింది.

(9) కర్ణవేద్ (ఇయర్‌లబ్స్‌ని పియర్సింగ్)లోబ్‌లు

పిల్లల చెవి12 వ లేదా 16 వ రోజున కుట్టినవి; లేదా 6 వ, 7 వ లేదా 8 వ నెల; లేదా 1 వ, 3 వ, 5 వ, 7 వ లేదా 9 వ సంవత్సరం. సుశ్రుత్ ఇలా వాదించాడు, "పిల్లల చెవులు రక్షణ కోసం (హైడ్రోకోల్ మరియు హెర్నియా వంటి వ్యాధులు) మరియు అలంకరణ (షరీరస్తాన్ Ch.16.1, చికిత్సస్థానంసుశ్రుత్ వాదించేటప్పుడు

Ch.19.21) కుట్టబడాలి.ఒక స్వర్ణకారుడు చెవులను గుచ్చుకోవాలని ఒక సూత్రం చెబుతోంది. సర్జన్ చెవిపోగులు ధరించాలి వాటిని ఎసేబుల్

విద్య Samskaras

(10) Vidyarambh (అక్షరాలను నేర్చుకోవడంలో)

ఈ samskara కూడా Akshararambha, Aksharlekhan, Aksharavikaran మరియు Aksharavishkaran అంటారు-..

ఇది ఐదు సంవత్సరాల వయసులో ప్రదర్శించారు మరియు వేద అధ్యయనం ప్రారంభించే ముందు అవసరమైన ఉంది Vedarambh.

స్నానం చేసిన తరువాత, పిల్లవాడు పడమర వైపు కూర్చుని, ఆచార్య (గురువు) తూర్పు ముఖంగా కూర్చున్నాడు. కుంకుమ మరియు బియ్యం వెండి పలకపై చెల్లాచెదురుగా ఉంటాయి. బంగారం లేదా వెండి పెన్నుతో పిల్లవాడిని అన్నం మీద అక్షరాలు వ్రాసేలా చేస్తారు. ఈ క్రింది పదబంధాలు వ్రాయబడ్డాయి: "గణేష్ కు నమస్కారం, సరస్వతికి నమస్కారం (జ్ఞాన దేవత), కుటుంబ దేవతలకు నమస్కారం మరియు నారాయణ్ మరియు లక్ష్మీలకు నమస్కారం." అప్పుడు పిల్లవాడు "ఓం నమh సిద్ధమ్" అని వ్రాస్తాడు. అతను ఆచార్యకు పాగ్ మరియు సఫో (వస్త్రానికి తల అలంకరణ) వంటి బహుమతులు అందజేస్తాడు. ఆచార్య అప్పుడు బిడ్డను ఆశీర్వదిస్తాడు.

(11) ఉపనయనం (యజ్ఞోపవిత్) (పవిత్రమైన దారం దీక్ష)

ఎనిమిదేళ్ల వయసులో కొడుకును ఆచార్యుడు పవిత్రమైన దారంతో ప్రారంభించాడు, దీనిని జనోయి లేదా యజ్ఞోపవిత్ అని పిలుస్తారు. పైన పేర్కొన్న అన్ని సంస్కారాలలో ఇది అత్యున్నతమైనదిగా పరిగణించబడుతుంది. ఇది ఒక కొత్త జీవితానికి ఆరంభం, అందుకే ద్విజ - రెండుసార్లు జన్మించాడు. పిల్లవాడు బ్రహ్మాచార్య (బ్రహ్మాచర్యం) కలిగి ఉన్న విద్యార్థి మరియు ఖచ్చితమైన క్రమశిక్షణతో కూడిన జీవితంలోకి ప్రవేశిస్తాడు. అతను తన తల్లిదండ్రుల సంరక్షకత్వాన్ని ఆచార్య చూసుకుంటాడు. ఈ సంస్కారాన్ని బ్రాహ్మణులు, క్షత్రియులు మరియు వైశ్యులు, అబ్బాయిలు మరియు బాలికల కోసం నిర్వహిస్తారు. అందువల్ల, అబ్బాయి మరియు అమ్మాయి ఇద్దరూ క్రమశిక్షణ, నిజాయితీగా జీవించడం మరియు శారీరక సేవలో శిక్షణ పొందారు. కాలక్రమంలో ఈ సంస్కారం ఆడపిల్లలకు ఇవ్వడం ఆగిపోయింది, వారు అధికారికంగా చదువుకోలేకపోయారు. నేడు, ఈ సంస్కారానికి మూలమైన విద్యా సంప్రదాయం అంతరించిపోయింది. కుమారుడికి ద్విజత్వాన్ని ప్రసాదించడానికి మాత్రమే ఉపనయనం పనిచేస్తుంది.

ఉప అంటే 'సమీపంలో' అని అర్థం. నయన్ అంటే '(అతనిని) తీసుకెళ్లడం,' అంటే కొడుకును గురువు వద్దకు తీసుకెళ్లడం.

తల్లిదండ్రుల మాదిరిగానే, ఆచార్య విద్యార్థిని ప్రేమ మరియు సహనంతో ఒక వ్యక్తిగా తీర్చిదిద్దుతాడు. అతను వేదాల అమూల్యమైన జ్ఞానాన్ని అతనిలో పెంపొందిస్తాడు. ఇది ఉపనయనం యొక్క రెండవ అర్థం. ప్రపంచంలోని అన్ని సాంస్కృతిక వ్యవస్థలలో, ఈ హిందూ సంస్కారాన్ని మించి ఎవరూ ఉన్నత మరియు కఠినమైన ఆదర్శాన్ని విద్యార్థులకు సమర్థించలేదు. ఒక విద్యార్థి ఈ సంస్కారాన్ని నిజాయితీగా గమనిస్తే, అతను విజయవంతమైన పండితుడిగా మారతాడు. దీనికి అదనంగా, ఈ కాలంలో, అతను ఆచార్య నుండి అందుకుంటాడు, గృహస్థుడి జీవితానికి బలమైన నేపథ్యం అతను తరువాత ప్రవేశిస్తాడు.
ఈ రోజు, ఆచార్య ఇంట్లో ఉండడం అసాధ్యం. కానీ తదుపరి ఉత్తమ సమానమైనది ఛత్రాలాయ్ - బోర్డింగ్ పాఠశాలలో ప్రవేశించడం. క్రమశిక్షణ అనేది విద్యార్థిలో సాధారణంగా ఇంట్లో సాధ్యం కాని ధైర్యాన్ని కలిగిస్తుంది.

విద్యార్థులు ఒక జానోయిని ధరించగా, గృహస్థులు రెండు ధరించవచ్చు; ఒకటి తనకు మరియు మరొకటి తన భార్యకు.

జనోయి యొక్క మూడు తీగలు మూడు గుణాలను సూచిస్తాయి - సత్వ (వాస్తవికత), రాజాలు (అభిరుచి) మరియు తమస్ (చీకటి). ధరించిన వ్యక్తికి అతను దర్శకులు, పూర్వీకులు మరియు దేవతలకు రుణపడి ఉన్న మూడు అప్పులను తీర్చాల్సి ఉంటుందని కూడా వారు గుర్తు చేశారు. బ్రహ్మగ్రంథి అని పిలువబడే ముడి ద్వారా మూడు తీగలను కట్టారు, ఇది బ్రహ్మ (సృష్టికర్త), విష్ణు (సంరక్షకుడు) మరియు శివ (లెవెలర్) ను సూచిస్తుంది.
జానోయిని ధరించడం యొక్క ఒక ముఖ్యమైన ప్రాముఖ్యత ఏమిటంటే, ధరించినవారు ప్రాతినిధ్యం వహిస్తున్న వివిధ దేవతల గురించి నిరంతరం తెలుసుకోవడం. అందువల్ల, ధర్మశాస్త్రాలకు అనుగుణంగా లేని ఏదైనా చర్యకు ముందు అతను అప్రమత్తంగా ఉంటాడు.

(12) వేదరంభం (ప్రారంభ వేద అధ్యయనం)సంస్కారాన్ని

ఈధర్మ సూత్రాల తొలి జాబితాలలో పేర్కొనలేదు, దీనికి బదులుగా నాలుగు వేద ప్రమాణాలు - వేద వ్రతాలు జాబితా చేయబడ్డాయి. ఉపనయనం విద్య ప్రారంభమైనప్పటికీ, అది వేద అధ్యయనంతో సమానంగా లేదని అనిపించింది. అందువల్ల వేద అధ్యయనం ప్రారంభించడానికి ప్రత్యేక సంస్కారం అవసరమని భావించబడింది. ఈ సంస్కారంలో, ప్రతి విద్యార్థి, తన వంశం ప్రకారం, వేదాలలో తన స్వంత శాఖను నేర్చుకుంటారు.

(13) కేశంత్ (గోదాస్) (గడ్డం షేవింగ్)

ఈ సంస్కారాన్ని నాలుగు వేద వ్రతాలలో ఒకటిగా చేర్చారు. మిగిలిన మూడు మసకబారినప్పుడు, కేశంత్ ఒక ప్రత్యేక సంస్కారంగా మారింది. 'కేశ్' అంటే జుట్టు మరియు 'చీమ' అంటే ముగింపు. ఈ సంస్కారంలో విద్యార్థికి పదహారేళ్ల వయసులో మొదటిసారి గడ్డం షేవింగ్ ఉంటుంది. దీనిని గోదాన్ అని కూడా అంటారు ఎందుకంటే ఆచార్యకు ఆవును బహుమతిగా ఇవ్వడం మరియు క్షురకుడికి బహుమతులు ఇవ్వడం ఇందులో ఉంటుంది.
విద్యార్థి ఇప్పుడు పౌరుషంలోకి ప్రవేశించినందున, అతను తన యవ్వన ప్రేరణలపై మరింత అప్రమత్తంగా ఉండాలి. అతనికి బ్రహ్మచార్య ప్రతిజ్ఞను గుర్తు చేయడానికి, అతను కొత్తగా ప్రతిజ్ఞ చేయవలసి ఉంటుంది; ఒక సంవత్సరం పాటు కఠినమైన కొనసాగింపు మరియు కఠినమైన క్రమశిక్షణలో జీవించడానికి.

(14) సమవర్తస్ (విద్యార్థి ముగింపు)

ఈ సంస్కారాన్ని బ్రహ్మచర్య దశ ముగింపులో నిర్వహిస్తారు - విద్యార్థి ముగింపు. 'సామ వర్తన్' అంటే 'ఆచార్య ఇంటి నుండి ఇంటికి తిరిగి రావడం.' ఇందులో ఆవభృత్ స్నాన్ అని పిలువబడే ఆచార బలి స్నానం ఉంటుంది. ఇది త్యాగం, ఎందుకంటే ఇది బ్రహ్మచార్య సుదీర్ఘ ఆచారానికి ముగింపును సూచిస్తుంది. ఇది ఒక ఆచార స్నానం, ఎందుకంటే ఇది విద్యార్థి ద్వారా విద్యా సాగరాన్ని దాటడాన్ని సూచిస్తుంది - అందుకే విద్యానాటక్ - అభ్యాస సాగరాన్ని దాటిన వ్యక్తి. సంస్కృత సాహిత్యంలో, అభ్యాసాన్ని సముద్రంతో పోల్చారు.

స్నానానికి ముందు, విద్యార్థి తన విద్యార్థిని ముగించడానికి మరియు అతనికి గురు -దక్షిణ - ట్యూషన్ ఫీజులు ఇవ్వడానికి ఆచార్య నుండి అనుమతి పొందాలి. విద్యార్థికి వివాహ జీవితం కోసం అభ్యాసం, అలవాటు మరియు స్వభావం ఉన్న వ్యక్తిగా ధృవీకరించబడినందున అనుమతి అవసరం. సహజంగానే విద్యార్థి ఫీజులు చెల్లించే స్థితిలో లేడు. ఒక సూత్రం గురువు యొక్క రుణాన్ని చెల్లించలేనిదిగా వర్ణిస్తుంది, "ఏడు ఖండాలు ఉన్న భూమి కూడా గురు-దక్షిణకు సరిపోదు." కానీ లాంఛనప్రాయమైన మర్యాద మరియు ఆచార్య "నా బిడ్డ, డబ్బుతో సరిపోతుంది. నీ యోగ్యతలతో నేను సంతృప్తి చెందాను" అని చెప్పాడు. తైత్తిరీయ ఉపనిషత్ (I.11) లో పేర్కొన్న దీక్షాంత్ ప్రవచన్ అని పిలువబడే ఆకట్టుకునే ప్రకటనలతో అతను వివరిస్తాడు.

జీవితాంతం బ్రహ్మచర్యం పాటించే విద్యార్థులుగా ఉండాలని కోరుకునే విద్యార్థులు ఆచార్యతోనే ఉంటారు. నేడు, దీని అర్థం ఆధ్యాత్మిక గురువు - ఏకంతిక్ సత్పురుషుడిని అంగీకరించడం మరియు సాధువుగా మారడం. విద్యార్థి సన్యాసాలలోకి ప్రవేశించడానికి, తదుపరి రెండు ఆశ్రమాలను దాటవేస్తాడు.

వివాహంవివాహం

(15)

ఇది అన్ని హిందూ సంస్కారాలలో ముఖ్యమైనది. స్మృతిలు గృహస్థ (గృహస్థుడు) ఆశ్రమాన్ని అత్యున్నతమైనదిగా ప్రశంసిస్తారు, ఎందుకంటే ఇది ఇతర మూడు ఆశ్రమాలకు కేంద్ర మద్దతు.
మనువు ఆజ్ఞాపించాడు, "తన జీవితంలో మొదటి త్రైమాసికం గురువుగారి ఇంట్లో గడిపారు, రెండవ త్రైమాసికం భార్యతో, మరియు మూడవ త్రైమాసికం అడవిలో గడిపారు, నాల్గవ భాగంలో సన్యాసం తీసుకోవాలి, ప్రతి లోక సంబంధాన్ని విసర్జించాలి. " (మను స్మృతి IV.1). వివాహం ద్వారా ఒక వ్యక్తి జీవితంలోని నాలుగు పురుషార్థాలను (ప్రయత్నాలు) సాధించగలడు: ధర్మం (ధర్మం), అర్థ (సంపద), కామ (కోరిక) మరియు మోక్షం (మోక్షం). అతను పిల్లలను కలిగి ఉండటం ద్వారా పూర్వీకుల రుణాన్ని కూడా తీర్చగలడు. పిల్లలకు సంతానోత్పత్తి కూడా వివాహ ప్రాథమిక లక్ష్యం. మతపరమైన మతకర్మతో పాటు, హిందూ వివాహం కూడా ఒక ముఖ్యమైన సామాజిక సంస్థగా పరిగణించబడుతుంది. స్థిరమైన మరియు ఆదర్శవంతమైన సమాజాన్ని అభివృద్ధి చేయడానికి, ప్రపంచంలోని అన్ని సంస్కృతులలో వివాహం ఒక ముఖ్యమైన అంశంగా పరిగణించబడుతుంది. నమ్మకమైన వైవాహిక సంబంధాలు లేని సమాజం దిగజారిపోతుంది. రోమన్ల పతనానికి వ్యభిచారం ఒక కారణమని చెప్పబడింది. వివాహం ద్వారా, ఒక వ్యక్తి మరియు సమాజం, నైతిక ప్రమాణాలలో ఉండి, కలిసి పురోగమిస్తాయి. అదే సమయంలో అది ఇతరులకు హాని కలిగించదు లేదా ఒకరి స్వతంత్రతకు భంగం కలిగించదు. ఈ సంస్కారం సాంస్కృతిక విలువలు మరియు ధర్మం పెంచుతుంది. ఇది నైతిక ధర్మాన్ని మరియు స్వీయ నియంత్రణను సమర్థిస్తుంది మరియు ప్రోత్సహిస్తుంది.

హిందూ వివాహం - నమ్మకాలు మరియు భావాలు

హిందూ వివాహ వ్యవస్థను మతపరమైన మరియు సామాజిక సంస్థగా వర్ణించారు. మరింత ముఖ్యమైనది ఏమిటంటే ఇది కేవలం ఇద్దరు వ్యక్తుల కంటే ఇద్దరు ఆత్మల కలయిక. దీనిని ఆధ్యాత్మికంగా పరిగణించాలంటే, ఒక వ్యక్తి మూడు శరీరాలతో రూపొందించబడతాడు: భౌతిక - పదార్థంతో కూడి ఉంటుంది (స్తుల్), సూక్ష్మమైనది - మనస్సు (సూక్ష్మ) మరియు కారణం - జీవ (కరణ్). వేద వివాహం అనేది ఈ మూడింటి మధ్య ఉండే ఐక్యత - పదార్థంతో పదార్థం, మనస్సుతో మనస్సు మరియు జీవంతో జీవ. దాని మతకర్మ ప్రతిజ్ఞలతో, ఈ జంట జీవితంలోని నాలుగు లక్ష్యాలను (పురుషార్థాలు) సాధించడానికి కలిసి ప్రయాణం చేస్తారు.

ఈ ప్రయాణంలో దంపతులు తమ కోరికలను తీర్చుకుంటారు - సంపాదించడం, పిల్లలను కనడం మరియు సమాజానికి సేవ చేయడం. దీనికి అదనంగా, వారు భక్తి (భక్తి) మార్గాన్ని అనుసరిస్తారు మరియు తమలో బ్రహ్మాన్ మరియు పరబ్రహ్మం యొక్క దైవత్వాన్ని కనుగొంటారు. ఇది వేడుకలో ఒక ఆచారంలో ప్రతిబింబిస్తుంది. వధువులో నారాయణుడిని మరియు వధువులో లక్ష్మిని ఆహ్వానించడానికి మంత్రాలు జపిస్తారు. తల్లిదండ్రులు, బంధువులు మరియు అక్కడ ఉన్న ప్రతి ఒక్కరూ వారికి నమస్కరిస్తారు. దేవుడికీ దేవతకీ మధ్య ఐక్యత ఉంది, రెండు భౌతిక శరీరాలు కాదు. దంపతులకు అంతర్లీన ఆదేశం ఏమిటంటే, "మీరు శరీరం కాదు, ఆత్మ."

ఒకరినొకరు ఆత్మగా భావించడం వైదిక వివాహానికి ప్రాథమిక ఆధారం. ప్రపంచంలోని అన్ని సంస్కృతులలో ఇది ప్రత్యేకమైనది - ఇది ప్రధానంగా అభిరుచిపై ఆధారపడిన గాంధర్వ వ్యవస్థను గమనిస్తుంది. వైవాహిక విభేదాలలో ఈ అవగాహన చాలా ముఖ్యం.

ఏదైనా వైవాహిక విభేదానికి మూలం శరీర స్పృహ మరియు ఒకరి అహం కారణంగా అసహనం - 'నేను' మరియు 'నాది'. ఒక ఉమ్మడి, అంతిమ లక్ష్యం, మోక్షం కోసం దంపతులు ఆత్మతో ఐక్యంగా ఉంటే, 'నేను' మరియు 'మీరు' ఉనికిలో ఉండదు. దీనికి కారణం 'నేను' మరియు 'నువ్వు' అనుభావికంగా ఆత్మ. మరియు 'నేను' మరియు 'నువ్వు' ఆత్మగా విశ్వసించినప్పుడు, స్వార్థపూరిత ఉద్దేశ్యాలు మరియు కోరికల నుండి ఉత్పన్నమయ్యే వివాదం ఎక్కడ ఉంది? అందువల్ల, హిందూ వివాహంలో విభేదాలు మరియు విభేదాలు తలెత్తినప్పుడు, వాటిని సులభంగా పరిష్కరించవచ్చు. దంపతులు ఒకరినొకరు ఆత్మగా భావిస్తారు, ఎందుకంటే ఆత్మ స్వచ్ఛమైనది, లింగం లేనిది, వయస్సు లేనిది మరియు సహజంగా దైవికమైనది. వివాహ అంటే 'ఎత్తడం, మద్దతు ఇవ్వడం, నిలబెట్టుకోవడం, నిలబెట్టుకోవడం' అని అర్థం.

అంగీకరిస్తే, భార్యాభర్తలిద్దరూ ఈ అత్యున్నత తత్వాన్ని అలవర్చుకోవడానికి త్యాగాలు మరియు ప్రయత్నాలు చేయాలి. ఇది ఒక రాత్రి ప్రక్రియ కాదు, జీవితాంతం పవిత్రమైన నిబద్ధత. ఈ తత్వమే వేదాల వివాహాన్ని వేలాది సంవత్సరాలుగా విజయవంతం చేసింది. భౌతికవాదం యొక్క ఇటీవలి పెరుగుదల, ప్రధానంగా ఉపరితల మరియు ప్రాపంచిక కారకాలు మరియు శరీర స్పృహ ఆధారంగా, నేటి హిందూ వివాహాలను నాశనం చేయడం ప్రారంభించింది.

పైన పేర్కొన్న భావాలు మరియు మరికొన్నింటిని వాస్తవ వివాహ వేడుకలో జపించే మంత్రాల ద్వారా ప్రతీకగా వర్ణించబడ్డాయి మరియు మౌఖికంగా నొక్కిచెప్పబడ్డాయి, దీని దశలను మేము తదుపరి పరిశీలిస్తాము.

వివాహ వేడుక

(i) హరిద్రలేపన్పూయబడుతుంది

పెళ్లికి ముందు రోజు, వధువు శరీరంపై పసుపు మరియు నూనెతో ఒక క్రీము పేస్ట్. దీనిని గుజరాతీలో పితి చోల్వి మరియు సంస్కృతంలో హరిద్రలేపాన్ అని పిలుస్తారు. సింబాలిక్ సెంటిమెంట్ ఏమిటంటే, వధువు ముదురు రంగులో ఉంటే, ఈ కాస్మెటిక్ ట్రీట్మెంట్ ఆమెకు తేలికైన రంగును ఇస్తుంది.

వివాహ వేడుకకు ముందు, గణపతి (గణేష్) వధువు ఇంట్లో పూజల ఆరంభంగా పూజలు అందుకుంటారు, ఎందుకంటే గణపతి శుభానికి దేవత.

(ii) వర్ ప్రేక్షణ (వధువును స్వాగతించడం)వరుడిని

వధువు ఇంటి లేదా వివాహ మందిరం ప్రవేశద్వారం వద్దస్వాగతించారు. పెళ్లి పందిరి (మండపం) కింద వధువు మరియు వరుడు ఒకరికొకరు దండలు వేస్తారు.
అప్పుడు ఒక ప్రతిజ్ఞను పఠిస్తారు, "నా కర్తవ్యాన్ని పాటించడంలో, మా ఆర్థిక విషయాలలో, నా శారీరక దాహాన్ని తీర్చడంలో, నేను నిన్ను ఎల్లప్పుడూ సంప్రదిస్తాను, మీ సమ్మతిని తీసుకొని ఆచరిస్తాను." దీనిని ప్రతిజ్ఞ స్వీకర్ అని అంటారు.

(iii) మధు పార్క (తేనెను సమర్పించడం)

వధువు వరుడిని స్వాగతించి, అతనికి తేనె, పెరుగు మరియు నెయ్యి (స్పష్టమైన వెన్న) ఇస్తుంది, ఆమె తన ప్రవర్తనలోని మాధుర్యంతో తనను ఎల్లప్పుడూ సంతోషపరుస్తుందని సూచిస్తుంది. మిశ్రమానికి పుల్లని రంగు కూడా ఉంది, ఇది జీవితం కొన్నిసార్లు తీసుకువచ్చే చేదును సూచిస్తుంది.

(iv) పానీ గ్రహాస్ (వధువు చేతికి లాభం) వధువువధువుకు అందజేసి,

తల్లిదండ్రులు ఆమె చేతినితమ కుమార్తెను తన భార్యగా అంగీకరించమని అభ్యర్థించారు. పెండ్లికుమారుడు వధువును తన భార్యగా అంగీకరించి ఆమెకు దుస్తులు మరియు ఆభరణాలను అందజేస్తాడు.

(v) వైవాహిక హోమం ()

పవిత్రమైన అగ్నిని ఆవాహన చేయడంపవిత్రమైన అగ్నిని ఆవాహన చేసి దానిలో నైవేద్యాలను పోస్తారు. అగ్ని (అగ్ని) విష్ణువు యొక్క నోటిని సూచిస్తుంది మరియు మనస్సు, జ్ఞానం మరియు సంతోషం యొక్క ప్రకాశాన్ని సూచిస్తుంది మరియు విష్ణువు దైవ సాక్షిగా పనిచేస్తాడు.

(vi) శిలారోహస్ (రాయిపై)

అడుగు పెట్టడంవధువు తన కుడి పాదాన్ని రాయిపై ఉంచుతుంది. వరుడు తన ఇంటిలో రాయి వలె దృఢంగా ఉండాలని, తద్వారా వారు సులభంగా సమస్యలను ఎదుర్కోగలరని చెప్పాడు.

(vii) లాజా హోమం (పవిత్రమైన అగ్నిలో పచ్చి అన్నం పెట్టడం) పవిత్రమైన అగ్నికి

నాలుగు సమర్పణలు చేస్తారు. వధువు సోదరుడు వధువు చేతులకు పార్చ్ బియ్యాన్ని ఇస్తాడు, అందులో సగం వరుడి చేతుల్లోకి వస్తుంది. మంత్రాలు జపిస్తారు. పెండ్లికుమారుడు దీర్ఘాయువు, ఆరోగ్యం, సంతోషం మరియు శ్రేయస్సును ప్రసాదించాలని వధువు మరణ దేవుడైన యమను ప్రార్థిస్తుంది.

(viii) సప్తపది (ఏడు మెట్లు)

వధువు మరియు వరుడు పవిత్ర అగ్ని చుట్టూ ఏడు మెట్లు వేస్తారు. అడుగడుగునా వారు దేవుని ఆశీర్వాదాలను ప్రార్థిస్తారు. దంపతులు ఏడు దశల్లో నడుస్తున్నప్పుడు వారు ఈ క్రింది ఏడు ప్రతిజ్ఞలను ప్రతిజ్ఞ చేస్తారు:

1. ఆహారం మరియు జీవిత అవసరాల కోసం ఈ మొదటి అడుగు వేద్దాం.
2. బలం మరియు శక్తి వైపు ఈ రెండవ అడుగు వేద్దాం.
3. సంపద మరియు శ్రేయస్సు వైపు ఈ మూడవ అడుగు వేద్దాం.
4. ఇంటి చుట్టూ సంతోషాన్ని పొందే దిశగా ఈ నాల్గవ అడుగు వేద్దాం.
5. సంతానం కోసం ఈ ఐదవ అడుగు వేద్దాం.
6. ఆరు asonsతువులు మరియు సమయానికి అనుగుణంగా వ్యవహరించడానికి ఈ ఆరవ అడుగు వేద్దాం.
7. ఒకే మతం మరియు జీవితకాల స్నేహాన్ని విశ్వసించడానికి ఈ ఏడవ అడుగు వేద్దాం.

(ix) అగ్ని పరిక్రమ (పవిత్రమైన అగ్ని ప్రదక్షిణ)

వధువు మరియు వధువు పవిత్ర అగ్ని చుట్టూ నాలుగు సార్లు కదులుతారు. మొదటి మూడు రౌండ్లలో వధువు వధువును మరియు నాల్గవ తేదీన వధువు వధువును నడిపిస్తుంది. ప్రతి రౌండ్‌కు ముందు నైవేద్యం సమర్పించబడుతుంది. వేడుకలో ఈ భాగాన్ని గుజరాతీలో మంగళ్ ఫెరా అంటారు.

(x) సౌభాగ్య చిన్హా (వధువును) వధువు

ఆశీర్వదించడంవధువును కుంకుమ్ (వెర్మిలియన్ పౌడర్) లేదా సింధూర్‌ను ఆమె వెంట్రుకలను లేదా నుదిటిపై వేసేటప్పుడు మరియు ఆమెకు మంగళసూత్రం (పవిత్ర నెక్లెస్) ఇవ్వడం ద్వారా ఆశీర్వదిస్తుంది.

(xi) సూర్య దర్శనం (సూర్యుడిని చూస్తూ)

వరుడు వధువును సూర్య దేవత సన్నిధిలో తన భార్యగా అంగీకరిస్తాడు. రాత్రి సమయంలో వివాహం జరిగితే, అతను ధృవ నక్షత్రం (దృఢత్వం యొక్క నక్షత్రం) మరియు అరుంధతి నక్షత్రం (భక్తి నక్షత్రం) చూడమని చెప్పాడు. వధూవరుడు ఆమె ప్రేమ మరియు కర్తవ్యంలో దృఢంగా ఉండాలని మరియు వశిష్ఠ మహర్షికి అరుంధతి వలె అతనికి అంకితభావంతో ఉండాలని చెప్పాడు. వధువు వధువుకు తన ఉదాహరణను అనుసరించి అంకితభావంతో ఉంటానని చెప్పింది.

(xii) హృదయ స్పర్శ (హృదయాలను తాకడం)తాకుతారు

వరుడు మరియు వధువు ఒకరి హృదయాన్ని. వధువు వధువుతో, "నేను నీ హృదయాన్ని తాకుతున్నాను. దేవుడు నిన్ను నా భర్తగా ఇచ్చాడు. నీ హృదయం ఇప్పుడు నాది కావచ్చు. నేను నీతో మాట్లాడినప్పుడు, దయచేసి నా దృష్టిని పూర్తిగా వినండి" అని చెప్పింది. వరుడు వధువుకు ప్రతిజ్ఞను పునరావృతం చేస్తాడు.

(xiii) అన్నప్రాశన (పెండ్లికుమారుడికి)

ఆహారం ఇవ్వడంవధువు పెళ్లికొడుకుకు ఆహారం ఇస్తూ, "ఈ తీపి ఆహారాన్ని మీకు అందించడం ద్వారా (సాంప్రదాయకంగా కంసార్ - గోధుమ పిండి, చక్కెర మరియు నెయ్యితో తయారు చేయబడింది) నేను నీ హృదయాన్ని నిజం మరియు నిజాయితీతో బంధిస్తాను. మరియు ప్రేమ. నా హృదయం నీది మరియు నీ హృదయం ఎప్పటికీ నాది. "

(xiv) పూర్ణాహుతి (వేడుక పూర్తి)

పవిత్ర అగ్నికి అంతిమ నైవేద్యం సమర్పించిన తర్వాత, పూజారి వధూవరులను ఆశీర్వదిస్తాడు. పూల రేకులు మరియు బియ్యం అతిథులకు పంపిణీ చేయబడతాయి, వారు వధువు మరియు వరుని స్నానం చేస్తారు. వారి ఆశీస్సులతో వివాహ వేడుక పూర్తవుతుంది.
వధువు మరియు వరుడు ఇకపై ప్రత్యేక సంస్థలు కాదు, ఏకీకృత వ్యక్తిత్వం, వారు తమ జీవితాలను అన్ని విధాలుగా పంచుకుంటారు.

(16) అంత్యేష్ఠి (మరణ ఆచారాలు) ishషులు

మరియు ధర్మ సూత్రాలు జీవితంలోని చివరి లక్ష్యానికి సంబంధించి ఏకాభిప్రాయంలో ఉన్నాయి, వారు జీవితంలోని నాలుగు ఆశ్రమాలలో - జీవిత దశలలో ఆజ్ఞాపించారు. తన క్లాసిక్, Raghuvansha (1-8) పెట్టుకోవచ్చు లో బలముగల కవి కాళిదాసు:

"Shaishave abhyastavidyãnãm yauvane vishayaishinãm;
Vãrdhakye munivruttinãm yogenãnte tanutyajãm."

"చిన్నతనంలో ఒక అధ్యయనం (బ్రహ్మచార్య ఆశ్రమం), యవ్వనంలో (గృహస్థ ఆశ్రమం) తన కోరికలను నెరవేర్చుకుంటుంది, వృద్ధాప్యంలో (వానప్రస్థ ఆశ్రమం) నిశ్శబ్దంగా ఆలోచించడం కోసం ప్రాపంచిక కార్యకలాపాలను త్యజించి, ఆపై దేవుని సాక్షాత్కారం కోసం ప్రయత్నిస్తాడు, ఆ తర్వాత అతను తన శరీరాన్ని విడిచిపెడతాడు."

అంతిష్టి అనేది హిందువు జీవితంలో చివరి సంస్కారం. యజుర్ వేదం వివాహాన్ని పదహారవ సంస్కారంగా పరిగణిస్తుండగా, igగ్వేదం అంత్యేష్టిగా పరిగణిస్తుంది. ఒక వ్యక్తి మరణించిన తర్వాత అతని బంధువులు ప్రదర్శించినప్పటికీ, ఇది ప్రాముఖ్యమైనది ఎందుకంటే తరువాతి ప్రపంచం విలువ వర్తమానం కంటే ఎక్కువగా ఉంటుంది.

అంతిమ ఆచారాలను బ్రాహ్మణ పూజారుల సహాయంతో చాలా జాగ్రత్తగా నిర్వహిస్తారు.
మరణం తరువాత మొదటి ఆచారం చనిపోయిన వ్యక్తి నోటిలో కొన్ని తులసి ఆకులు మరియు కొన్ని చుక్కల నీటిని ఉంచడం. ఇది పవిత్రమైన ఆవు పేడను పూయడం ద్వారా శుద్ధి చేయబడిన నేలపై వేయబడుతుంది.

పాత బట్టలు తీసివేయబడతాయి మరియు శరీరాన్ని పవిత్రమైన నీటితో స్నానం చేస్తారు. అప్పుడు శరీరం ఒక కొత్త, విడదీయబడని, కత్తిరించని వస్త్రం (కఫాన్) తో కప్పబడి ఉంటుంది. తర్వాత దీనిని వెదురు చెరకులతో తయారు చేసిన బీర్ (నానామి) పై జనపనార తీగలతో కడతారు.

పాత దుస్తులను తీసివేయడంలో అంతర్లీన సందేశాన్ని సంస్కృత పద్యం నుండి పొందవచ్చు:
"ధనాని భూమౌ పాశవశ్చ గోష్ఠే,
నారీ గృహద్వేర్ సఖ స్మాష్నే,
దేహశ్చితయం పరలోక మార్గే,
ధర్మానుగో గచ్ఛతి జీవ ఏక".

"సంపద ఖననం చేయబడుతుంది, పశువులు పెన్‌లో ఉంటాయి, (అతని) భార్య (అతనితో) ద్వారం వరకు ఉంటుంది, స్నేహితులు అతనితో పాటు శ్మశానవాటికకు వెళ్తారు, అంత్యక్రియల పైరు వరకు శరీరం వస్తుంది, కానీ తదుపరి మార్గంలో ఉంటుంది ప్రపంచం, జీవా ఒంటరిగా వెళుతుంది (అతని కర్మలతో). "

ఈ ఆచారం ఆధ్యాత్మిక బలాన్ని ప్రేరేపిస్తుంది మరియు మరణించినవారి బంధువులు అనుభవించిన బాధను మరియు బాధను గణనీయంగా తగ్గిస్తుంది.

కుటుంబ సభ్యులు భగవంతుని నామాన్ని స్మరిస్తూ, అంత్యక్రియల పైరు వద్దకు తీసుకువెళతారు. 'రామ్ బోలో భాయ్ రామ్' అనేది సర్వసాధారణంగా పలికే పదబంధం. బెంగాల్‌లో ఇది 'హరి బోల్, హరి బోల్.' అంత్యక్రియల చిహ్నంపై మృతదేహాన్ని ఉంచిన తర్వాత, దానిపై నెయ్యి పోసి, సమీప బంధువు ద్వారా మంటలను రగిలించారు. నువ్వుల గింజలను కూడా పూజ రూపంలో అగ్నిపై చల్లుతారు.

దహన సంస్కారాల కొరకు విద్యుత్ బట్టీని ఉపయోగించినప్పుడు తరువాతి రెండు దశలు స్పష్టంగా సాధ్యం కాదు. వివాహ వేడుకలో వెలిగించిన అగ్ని తరువాత, సంప్రదాయం ప్రకారం, ఇంటికి తీసుకెళ్లి, జీవితాంతం ఒక బలిపీఠంలో మండించబడింది. ఇది వైవాహిక జీవితాన్ని, జీవితంలోని వైవిధ్యాల ద్వారా కలిసి జీవించాలని సూచిస్తుంది. జీవిత భాగస్వామిలో ఒకరు మరణించినప్పుడు, అగ్ని (అగ్ని) ను క్రూసిబుల్ లేదా కుండలో శ్మశానవాటికకు తీసుకెళ్లారు, అక్కడ దానిని పైరు వెలిగించడానికి ఉపయోగిస్తారు. ఇది వివాహ ముగింపు మరియు అగ్ని (అంత్యేష్టి) సంస్కార ప్రారంభానికి ప్రతీక.

ఆ తర్వాత అనుసరించే ఆచారాలు మరియు ఆచారాలు గుజరాత్‌లోని వివిధ సమూహాలు మరియు ప్రాంతాల్లో మారుతూ ఉంటాయి.
దహన సంస్కారం ద్వారా, పంచభూతాలు అని పిలువబడే శరీరం యొక్క ఐదు ప్రాథమిక భాగాలు - పృథ్వీ (భూమి), జల్ (నీరు), తేజ్ (అగ్ని), వాయు (గాలి) మరియు ఆకాష్ (అంతరిక్షం) విశ్వానికి తిరిగి వస్తాయి, తద్వారా విశ్వాన్ని

కాపాడుతుంది సమతౌల్య. అన్ని సంస్కారాలు ఆధ్యాత్మికంగా ఉంటాయి. అయితే, కొన్ని నేరుగా పర్యావరణానికి ఒక విధంగా లేదా మరొక విధంగా ప్రయోజనం చేకూరుస్తాయి.

గత దశాబ్దంలో శాస్త్రవేత్తలు దీనిని గ్రహించడం ప్రారంభించారు. ఉదాహరణకు, దహన సంస్కారాలు చనిపోయినవారిని పారవేసేందుకు అత్యుత్తమమైన, అత్యంత ప్రభావవంతమైన మరియు పర్యావరణ వివేకవంతమైన పద్ధతి అని వారు సూచించారు. అంత్యక్రియలు స్థలం మరియు భూగర్భజల కాలుష్యం యొక్క అపారమైన సమస్యలకు దారితీస్తుంది. ప్లేగు మరియు నెమ్మదిగా వైరస్ వ్యాధుల బారిన పడిన శవాలు నేరుగా వాటిని తినే వెక్టర్‌లకు సోకుతాయి. ఇది చివరికి మనుషులను ప్రభావితం చేస్తుంది. ఇటీవల ఇంగ్లాండ్‌లో, ముఖ్యంగా పిచ్చి ఆవు వ్యాధితో బాధపడుతున్న పశువులను కూడా దహనం చేసే జ్ఞానం గ్రహించబడింది.

అస్థి సంచయస్

దహన సంస్కారాల తర్వాత, బూడిద మరియు అవశేష ఎముకలు (అస్థి) ఒక కలశంలో సేకరించబడతాయి. కొన్ని సంఘాలలో వాటిని పాలు మరియు పవిత్రమైన నీటితో కడగడం ఆచారం. ఆ కలశాన్ని గంగా, నర్మద వంటి పవిత్ర నదికి లేదా త్రివేణి సంగమం అని పిలువబడే అలహాబాద్‌లోని గంగా, యమున మరియు సరస్వతి అనే మూడు నదుల పవిత్ర సంగమం వద్దకు తీసుకువెళతారు.

సూతక్ (అషౌచ్) - అశుద్ధత

అనేది పది నుంచి పదమూడు రోజుల వ్యవధి, ఈ సమయంలో సమీప కుటుంబ సభ్యులు పూజ, ఆర్తి మరియు థాల్ వంటి వారి వ్యక్తిగత రోజువారీ మతపరమైన ఆచారాలను నిర్వహించరు. వారి వ్యక్తిగత పూజ వారి తరపున నిర్వహించడానికి స్నేహితుడికి ఇవ్వబడుతుంది. కుటుంబ సభ్యులు దర్శనం కోసం మందిరాన్ని సందర్శించవచ్చు. ఈ కాలంలో, మరణించిన వ్యక్తి అక్షరధామం సాధించడానికి, మత గ్రంథాలు మరియు భక్తి పాటలు వరుసగా పఠిస్తారు మరియు పాడతారు.

పదకొండవ, పన్నెండవ లేదా పదమూడవ రోజున, బంధువులు పితృ (పూర్వీకుల) repeణం తీర్చుకోవడానికి స్థానిక మందిరంలో భగవంతుడికి థాల్ (ఆహారం) అందిస్తారు.

సాధారణ హిందూ విశ్వాసం ఏమిటంటే, ఆత్మ శరీరాన్ని విడిచిపెట్టిన వెంటనే, అది అవయవాలు రోజురోజుకు పెరిగే మరొక శరీరాన్ని స్వీకరిస్తుంది. మరణం తర్వాత పదవ రోజున ఈ 'తాత్కాలిక' శరీరం పూర్తిగా పెరుగుతుంది. మృతుని కుమారుడు గోధుమ పిండి మరియు నీటితో తయారు చేసిన ఆహారపు బంతులు - పెరుగుతున్న అవయవాలకు, రోజువారీగా లేదా పదవ రోజున పదింటిని కలిపి అందజేస్తాడు. ఈ రోజు వరకు, మరణించిన వ్యక్తి ఈ ప్రపంచంతో తన సంబంధాన్ని కొనసాగిస్తున్నాడని నమ్ముతారు.

అందువల్ల మరణించిన వ్యక్తిని ప్రీటా అని పిలుస్తారు, అంటే వెళ్లిపోయిన వ్యక్తి, కానీ ఇంకా ఇతర ప్రపంచానికి చేరుకోని వ్యక్తి అని అర్థం.

పదకొండో రోజు, విష్ణువు ప్రత్యేక సాక్షిగా బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర మరియు యమలను ఆహ్వానిస్తారు. వారి సమక్షంలో మరణించిన వ్యక్తికి పిండాలు అందిస్తారు. పన్నెండవ రోజున, వెళ్లిపోయిన ఆత్మ ఇతర ప్రపంచానికి ఇవ్వబడుతుంది, అక్కడ అతను తన పూర్వీకులతో నివసిస్తాడు. అతను ఇతర ప్రపంచానికి చేరుకున్న వెంటనే అతను తన ప్రేతా శరీరం నుండి విడుదల చేయబడతాడు.

బంధువులు సూతకం నుండి విముక్తి పొందుతారు మరియు తరువాత వారి రోజువారీ పూజ చేయవచ్చు.

ఈ ఆచారాలు కూడా ఆత్మను భగవంతుని వైపు నడిపించడానికి సంస్కారులు.

దహన సంస్కారాల తర్వాత అనుబంధ సంస్కారం, సాధారణంగా భారతదేశంలో ఆచరిస్తారు, మరణించినవారిలో ఒకరు లేదా అంతకంటే ఎక్కువ మంది పురుషులు తమ తలలు గుండు చేసుకోవడం. కొన్ని సంఘాలు నిర్ణీత సంఖ్యలో సాధారణ ఆహారాన్ని మాత్రమే తింటాయి.

సజ్జా

గుజరాత్‌లో కుటుంబ సభ్యులు సజ్జా కర్మ చేస్తారు. దీనిలో, వారు ఆవు, మంచం, పాత్రలు, ఆహార ధాన్యాలు, బట్టలు మరియు పాదరక్షల సమితి మరియు మరణించినవారు బ్రాహ్మణుడికి ఉపయోగించిన ఇతర వస్తువులను అందిస్తారు. బ్రాహ్మణుడు ఒక కర్మను నిర్వహించి, వస్తువులను తీసుకువెళతాడు, మరణించిన వ్యక్తికి తదుపరి ప్రపంచంలో అతని ఉపయోగం కోసం వాటిని పంపడానికి సంకేతంగా.

సజ్జా చేయడం కుటుంబం లేదా కుల సంప్రదాయం అయితే, దీనిని సమీప మందిరంలో చేయవచ్చు మరియు వస్తువులను భగవంతుడికి సమర్పించవచ్చు.

ప్రజాదరణ పొందిన మరొక ప్రత్యామ్నాయం జీవితక్రియా. ఇది సజ్జా మాదిరిగానే ఉంటుంది, ఇది ఒక వ్యక్తి జీవించి ఉన్నప్పుడు చేసేది తప్ప - పేరు సూచించినట్లుగా. "జీవితక్రియా వ్యక్తి సాక్ష్యమిచ్చినప్పటి నుండి సంతృప్తి అనుభూతిని కలిగిస్తుంది.

తీర్మానం

గతంలో పదహారు హిందూ సంస్కారాలు హిందూ జీవితంలో అంతర్భాగంగా ఏర్పడ్డాయి. నేడు, ఆధునిక జీవనశైలి, ముఖ్యంగా పట్టణ భారతదేశంలో ఆక్రమణతో, కేవలం ఒక వారిలో కొద్దిమంది మనుగడ సాగించారు: చౌల్, ఉపనయనం, వివాహ్ మరియు అంత్యేష్టి. ఇంకా ఈ సంస్కారాలు, వాటి ఆధ్యాత్మిక దిగుమతితో, ఒక వ్యక్తి జీవితంలోని అన్ని అంశాలను సంపూర్ణంగా 'సంస్కరించు' (సవరించు). ప్రతి సంస్కారా ఆచారం వ్యక్తిని ఈ సందర్భంగా దృష్టిలో ఉంచుతుంది, అతను/ఆమె మానసికంగా ప్రోత్సహించబడ్డారు.

ఇది వ్యక్తి యొక్క ఆత్మగౌరవాన్ని బలపరుస్తుంది మరియు చుట్టుపక్కల వారితో పరస్పర చర్యను మెరుగుపరుస్తుంది. సంస్కారాలు కుటుంబ సభ్యులు, దగ్గరి బంధువులు మరియు స్నేహితులను ఒకచోట చేర్చుతాయి, అందుకే కుటుంబ యూనిట్ యొక్క సమన్వయాన్ని పెంచుతుంది. ఇందులో యూనిట్ సామరస్యంగా మరియు సామాజికంగా బలోపేతం అవుతుంది. నిర్మాణం. దీని పర్యవసానంగా బలమైన సాంస్కృతిక గుర్తింపు కలిగిన ఆరోగ్యవంతమైన సమాజం, ఇది సులభంగా సంప్రదాయ విశ్వాసాలు, ఆచారాలను మెరుగుపరుస్తుంది, పెంపొందిస్తుంది మరియు శాశ్వతం చేస్తుంది. నైతికత మరియు విలువలు. హిందూ ధర్మం యుగయుగాలుగా విదేశీ చొరబాట్లు మరియు తిరుగుబాట్ల తీవ్రత మరియు దాడులను తట్టుకోవటానికి ఇది ఒక ముఖ్య కారణం.
ప్రాచీనమరియుపదహారేళ్లఆదేశించారు
ishషులుgesషులు దైవంతో తమ ప్రత్యక్ష అనుభవం ద్వారా మానవజాతి శాశ్వతమైన ప్రయోజనం కోసంఅస్కారాలను. వారు వాటిని హిందువు యొక్క రోజువారీ జీవితాన్ని రూపొందించారు. అవి అంతర్గతంగా లేదా ఆధ్యాత్మిక దయ కొరకు పూర్వ జన్మ నుండి మరణం వరకు 'బాహ్య చర్యలు'. ఈనాడు, ప్రపంచంలో ఎక్కడైనా హిందూ సంప్రదాయాల సమన్వయాన్ని మరియు శాశ్వతత్వాన్ని నిర్ణయించే కీలక సంస్కారం వివాహ్, దాని సహజమైన మరియు ఉన్నతమైన భావాలతో నిజాయితీగా గమనిస్తే.